

Archeo-rapport 16
Het archeologische vooronderzoek aan de Diepstraat te
Kuringen

Archeo-rapport 16
Het archeologische vooronderzoek aan de Diepstraat te
Kuringen

Colofon

Archeo-rapport 16 Het archeologische vooronderzoek aan de Diepstraat te Kuringen
----

Opdrachtgever:	Infrax cvba
Projectleiding:	Maarten Smeets
Uitvoering veldwerk:	Michiel Steenhoudt Leen Cannaerts
Auteur:	Michiel Steenhoudt Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (behalve figuren 2 t.e.m. 5)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2009, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve gegevens

Naam site:	Diepstraat
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Hasselt
Deelgemeente:	Kuringen
Adres:	Diepstraat
Kadastrale gegevens:	Afdeling 13, Sectie E, percelen 100/02, 101b, 101c en 102a
Projectcode:	KU-09-DI
Opdrachtgevers:	Infrax cvba Trichterheideweg 8 3500 Hasselt
Vergunningsnummer:	2009/317
Naam aanvrager:	Michiel Steenhoudt
Aanvraagdatum:	5 oktober 2009

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1: Inleiding en situering	p. 2
Hoofdstuk 2: Werkmethode	p. 5
Hoofdstuk 3: Beschrijving van de sporen	p. 7
3.1 Werkput 1	p. 7
3.2 Werkput 2	p. 9
3.3 Werkput 3	p. 11
Hoofdstuk 4: Besluit en advies	p. 12
Bijlagen	p. 13
Bijlage 1: Sporeninventaris	p. 14
Bijlage 2: Fotoinventaris	p. 15
Bijlage 3: Opgravingsplan	p. 17

Hoofdstuk 1   Inleiding en situering

Op een ongeveer 1 ha groot terrein aan de Diepstraat te Kuringen, dat eerst ongeveer 1,5 m opgehoogd zal worden tot het niveau van het huidige kerkhof, zijn de aanleg van een bufferbekken en in een latere fase de uitbreiding van het huidige kerkhof voorzien. Naar aanleiding van deze werken, in opdracht van Infrax en uitgevoerd door aannemer Van Geel, werd door het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk geacht. Wegens hoogdringendheid van de werken, was gestart voor de aflevering van de stedenbouwkundige vergunning. Daar de bouwheer niet op de hoogte was van de archeologische voorwaarden, was de teelaarde al afgegraven bij aanvang van de start van het archeologische vooronderzoek.

Het terrein is gelegen langs de Diepstraat, ten zuiden van de Demer en wordt in twee gedeeld door een private oprit naar een hondenschool. Doordat het plangebied zeer nat was en het grondwater redelijk hoog zat, bleek het onmogelijk om het volledige gebied te onderzoeken (Fig. 1).

Fig. 1: Overzichtsfoto van de opnieuw ondergelopen werkput 1.

De bodems bestaat uit een matig natte lemige zandbodem met een sterke gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Sdcz) en een natte lichte zandleembodem zonder profiel (Pepz) tegen de Demer aan (Fig. 2). Ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de dorpskern van Kuringen (bebouwde zones, OB) en net ten zuidwesten bevindt zich de begraafplaats van Kuringen (OT).

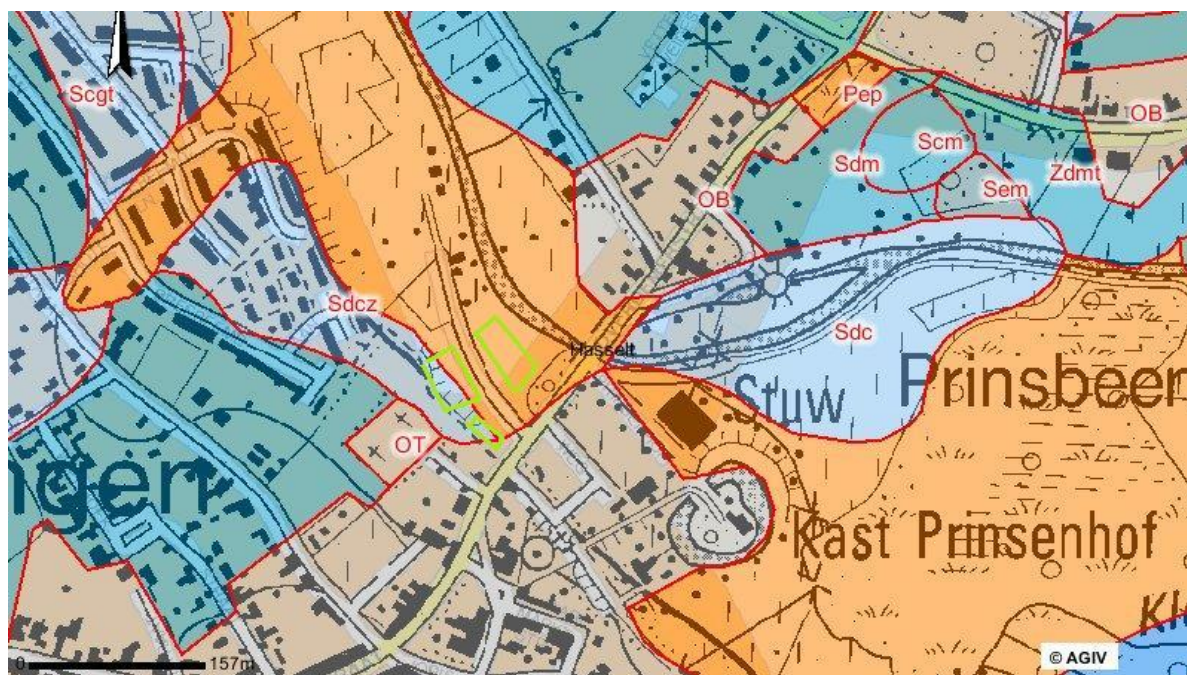

Fig. 2: Bodemkaart met aanduiding van de drie werkputten.

Op de kaart van de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 3) is maar één vondstlocatie bekend. Het gaat hierbij om het Prinsenhof (CAI-nr 50024), de voormalige verblijfplaats van de graven van Loon, dat omschreven wordt als een laat middeleeuwse versterking. Sommige delen van dit gebouw zijn nog aanwezig, terwijl enkele verdwenen delen in 1986-1987 werden opgegraven. Begin september 2005 werd door Maarten Smeets (toen projectarcheoloog in Herkenrode, Erfgoed Vlaanderen) een werfcontrole uitgevoerd naar aanleiding van de aanleg van een visvijver langs de Demer (blauwe bol op fig. 3). Hierbij werden een ijzerzandstenen waterput en een bakstenen platform (vermoedelijk onderstel van een windmolen) aangetroffen en gedocumenteerd. Amateur metaaldetectoren vonden bij de aanleg van deze vijver eveneens een bronzen fibula met ingelegd rood en wit email die uit de 9de-10de eeuw zou dateren.

Op de Atlas der Buurtwegen (Fig. 4) staat er binnen het plangebied een bocht van de Demer opgetekend. Op de Ferrariskaart (Fig. 5) is deze bocht ook te zien, zij het iets minder uitgesproken. Verder valt op dat de Ferrariskaart iets moeilijker te oriënteren is waardoor het lijkt dat er binnen het plangebied twee structuren zouden gestaan hebben. Deze structuren moeten zich echter verder naar het zuidwesten bevonden hebben, ter hoogte van het huidige kerkhof.

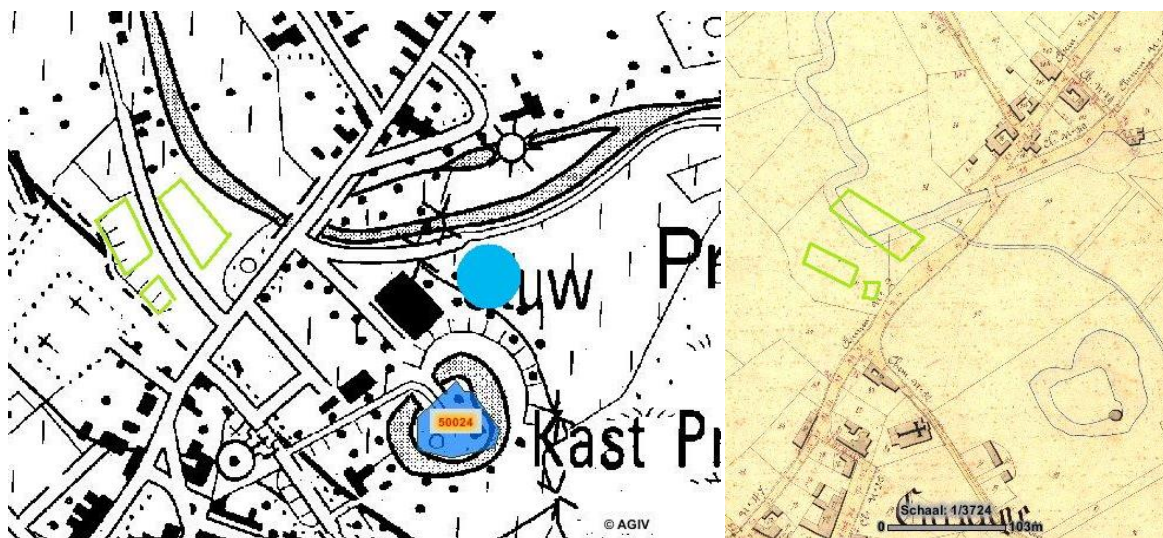

Fig. 3 en 4: Uittreksel uit de CAI en Atlas der Buurtwegen met aanduiding van de projectzone.

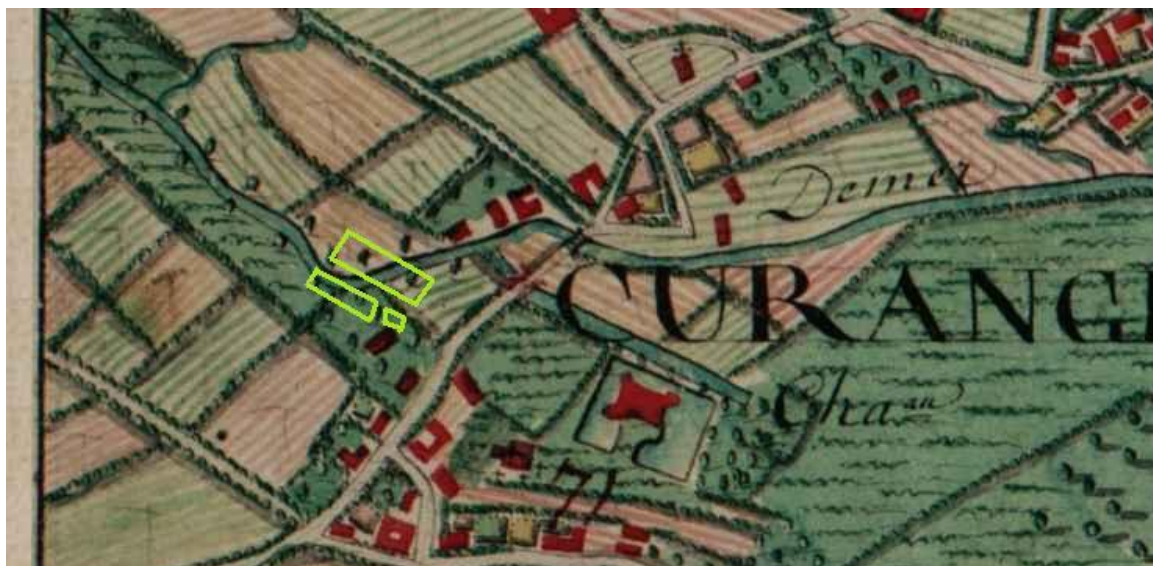

Fig. 5: Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van de projectzone.

Doordat het grondwater zich steeds redelijk hoog bevindt (voornamelijk door de onmiddellijke aanwezigheid van de Demer) en het in de periode van het veldwerk hard en veel geregend had, werd door Infrax aan de aannemer gevraagd om een pomp te voorzien om een deel van het water van het vlak te pompen. Het bleek echter onmogelijk om al het water weg te krijgen en hierdoor is de volledige oppervlakte niet helemaal onderzocht geweest. In totaal werden drie werkputten aangelegd. Werkput 1 en 3 liggen ten zuiden van de private oprit. Werkput 2 ligt tussen de Demer en de private oprit.

5

Fig. 7: Profiel in werkput 1 met zicht op het pakket dat door de aannemer werd afgegraven.

Fig. 8: Profiel werkput 2 met zicht op het pakket dat door de aannemer werd afgegraven.

Hoofdstuk 3 Beschrijving van de sporen

Over het volledige terrein werden 24 sporen opgetekend. Hiervan zijn er 19 paalkuilen, 3 kuilen, 1 greppel en 1 oudere bocht van de Demer. In geen van deze sporen werden vondsten gedaan.

3.1 Werkput 1

Werkput 1 is voor ongeveer één derde verstoord door een riolering van Aquafin die in de lengte over het terrein loopt. Verder werden in deze werkput twee kuilen opgetekend. Spoor 1 (fig. 9) is een onregelmatige kleine kuil met een grijze vulling. Spoor 9 (fig. 10) was in het vlak als een onregelmatige lichtgrijze-lichtgroene vlek te zien. Zoals reeds vermeld, werden er geen vondsten gedaan en is een datering dus onmogelijk, hoewel de donkerdere vulling van spoor 1 eerder recent lijkt en spoor 9 vermoedelijk een boomval is. Omwille van de natte omstandigheden konden er geen coupes gemaakt worden van deze sporen.

Fig. 9: Spoor 1 in werkput 1.

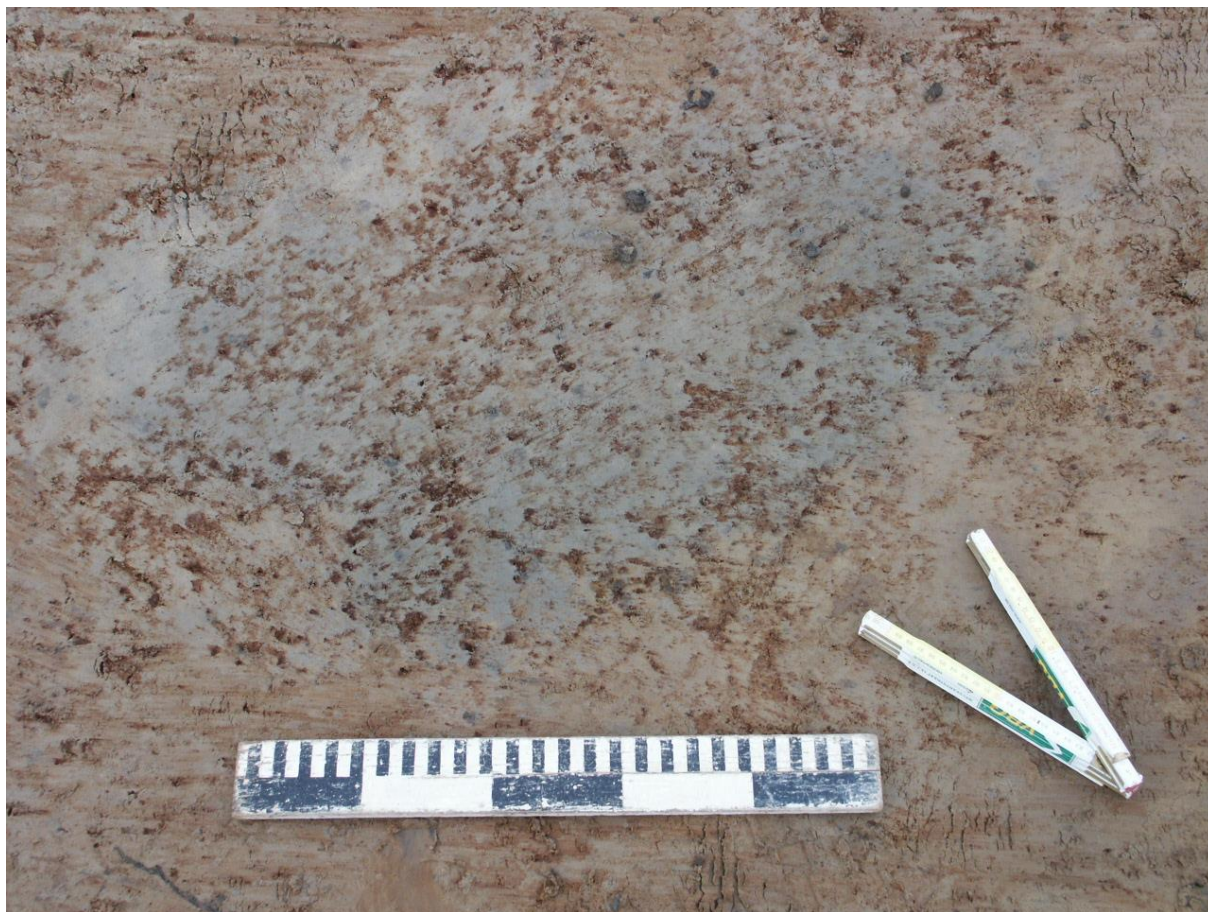

Fig. 10: Spoor 9 in werkput 1.

In deze werkput werd nog een greppel (spoor 10) opgetekend die van het zuidwesten naar het noordoosten loopt. Waarschijnlijk gaat het om een afwateringsgreppel die het overtollige water naar de Demer afvoerde. Naast deze greppel werden 13 paalkuilen opgetekend. Het gaat om recente aangepunte palen van 10 cm dik. In sommige paalkuilen was het hout nog aanwezig. Deze palenrij wordt geïnterpreteerd als een afsluiting van een wei of akker die naast de greppel gelegen was (Fig. 11).

Fig. 11: Greppel en palenrij in werkput 1.

3.2 Werkput 2

In deze werkput zijn in totaal zeven sporen opgetekend. Verder werden er een aantal redelijk grote, recentere verstoringen opgemerkt. Het grootste spoor dat bijna de volledige werkput vult is spoor 5. Het betreft een oudere meander van de Demer. Deze is nog te zien op de kaarten van de Atlas der Buurtwegen (Fig. 4) en de Ferrariskaart (Fig. 5). Aangezien de Demer op deze plaats in de tweede helft van de 20ste eeuw is rechtgetrokken (gelijktijdig met het plaatsen van enkele stuwen over meerdere kilometers), is de vulling van deze meander ook zeer recent. Dit wordt bevestigd door de aanwezigheid van plastic in de vulling. In het vlak was wel goed te zien hoe de meander zich naar het zuiden had verlegd (Fig. 12). Het (machinaal) couperen van deze oude Demerarm werd niet opportuun geacht, enerzijds omdat het terrein zal worden opgehoogd en alles dus bewaard zal blijven, en anderzijds omwille van de natte toestand van het terrein. De oude meander wordt nog doorsneden door een grote verstoring die van oost naar west over het vlak loopt en maximaal uit de tweede helft van de 20ste eeuw dateert (na het dempen van de meander).

Ten noorden van spoor 5 werden zes zeer duidelijk afgelijnde (recente) paalkuilen met een bruingrijze tot grijze vulling opgetekend. Deze worden geïnterpreteerd als de palen van een afspanning van een wei naast de Demer (Fig. 13).

Fig. 12: De rode lijn geeft de Demer weer vlak voor hij werd dichtgegooid. De blauwe lijn toont een ouder, iets noordelijker traject van de oorspronkelijke meander.

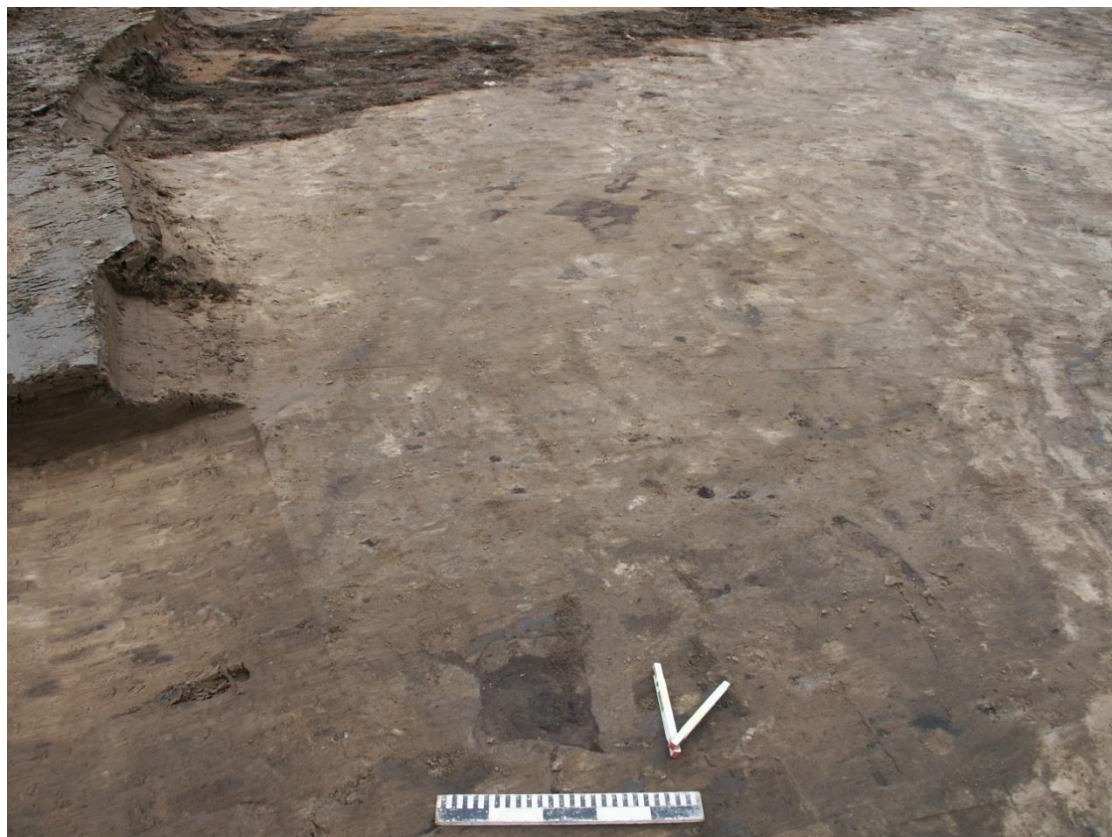

Fig. 13: Sporen 2, 3 en 4 in werkput 2, paalkuilen van recente afspanning.

3.3 Werkput 3

In werkput 3 is maar één spoor opgetekend (Fig. 14). Het betreft een kleine rechthoekige kuil met een donkergrijze gevlekte vulling. Hierin zaten een aantal kiezels en wat houtskoolspikkels. Ook hier werden geen vondsten gevonden, maar wordt op basis van de donkere, duidelijk afgelijnde vulling verondersteld dat het om een recent spoor gaat.

Net als in werkput 1, werd ook in deze werkput de verstoring teruggevonden ten gevolge van de aanleg van de riolering van Aquafin.

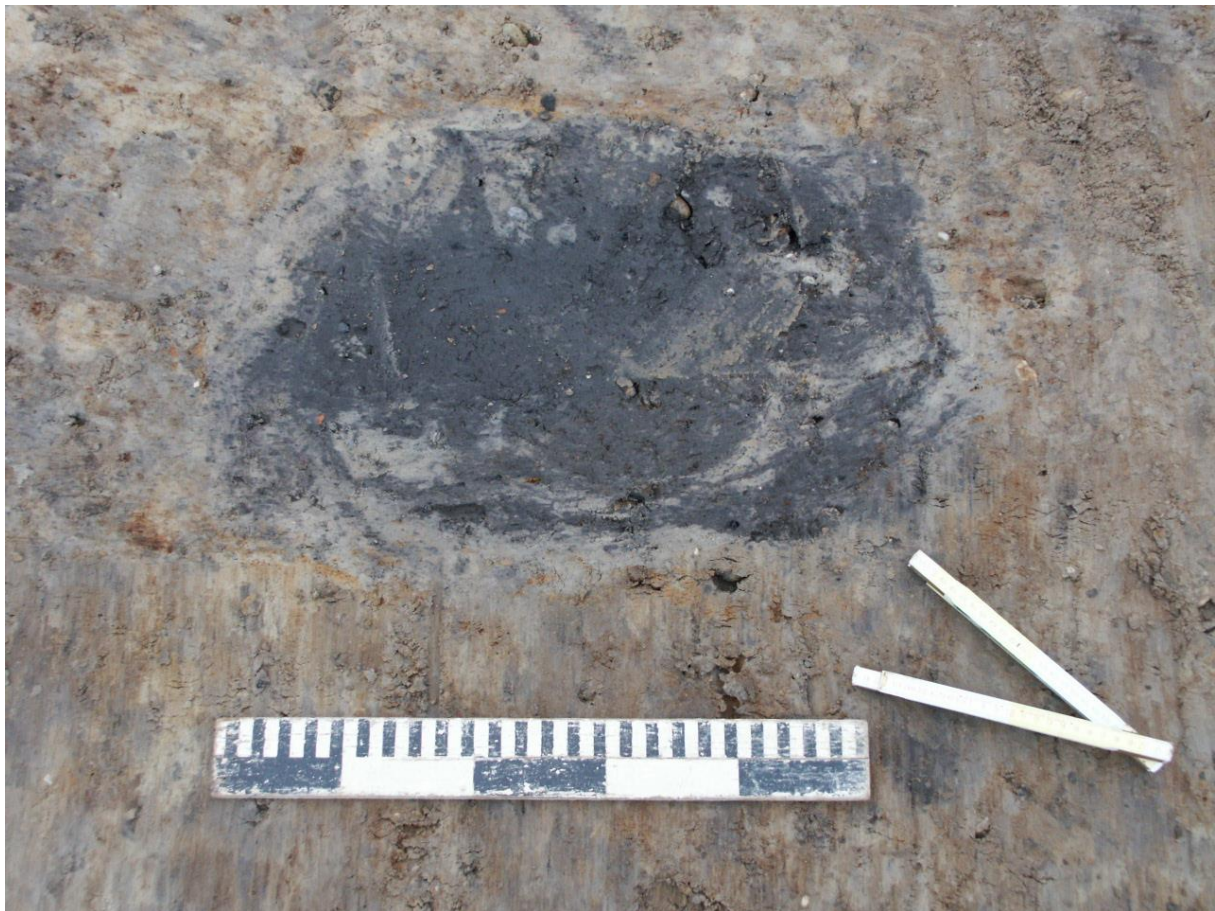

Fig. 14: Spoor 24 in werkput 3.

Hoofdstuk 4   Besluit en advies

Conform art. 4 § 2 van het *Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium* van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003) en 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein aan de Diepstraat in te schatten. Hierbij wordt opgemerkt dat enerzijds het terrein opgehoogd zal worden (en er dus, behalve eventuele schade ten gevolge de betreding van het terrein met zware machines, die overigens al deels gebeurd is, geen bijkomende verstoringen gepland zijn) en anderzijds een belangrijk deel van het terrein wordt ingenomen door een recent gedempte Demermeander en een beperkt aantal recente sporen (ondanks het ontbreken van dateerbaar materiaal). Deze overwegingen in gedachte, lijkt ons geen verder onderzoek te verantwoorden. Er wordt dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (BS 08.06.1999, 24.03.2003 en 07.06.2006)
- en het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 23 juni 2006

van toepassing, meer bepaald de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bijlagen

Bijlage 1: Sporeninventaris

Sp. Nr.	WP	Kleur	Vorm	Aard	Bijmenging
1	1	LGr met GLOr vlekjes	Onregelmatig	Kuil	
2	2	Br/Gr	Vierkant	Paalkuilen	HK spikkels
3	2	BrGr	Onregelmatig	Paalkuil	
4	2	BrGr	Onregelmatig	Paalkuil	HK spikkels
5	2	Or met WtGr randen	Onregelmatig	Demermeander	Kiezel, plastic
6	2	BrGrZw gevlekt	Onregelmatig	Paalkuil	HK, hout
7	2	BrGr	Onregelmatig	Paalkuil	
8	2	Gr	Vierkant	Paalkuil	
9	1	LGrLGo	Onregelmatig	Kuil	
10	1	LBrLGr met DBrGr rand	Langwerpig	Greppel	HK spikkels
11	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
12	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
13	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
14	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	
15	1	Gr	Vierkant	Paalkuil	
16	1	Gr	Rond	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
17	1	Gr	Vierkant	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
18	1	Gr	Rond	Paalkuil	Hout, aangepunte paal
19	1	Gr	Vierkant	Paalkuil	
20	1	Gr	Vierkant	Paalkuil	
21	1	Gr	Vierkant	Paalkuil	
22	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	
23	1	Gr	Onregelmatig	Paalkuil	
24	3	DGrBrWt	Rechthoekig	Kuil	Kiezel, HK

Gebruikte afkortingen:

Kleur:

D- donker
L- licht
Br bruin
Gl geel
Gr grijs
Go groen
Or oranje

Bijmenging:

HK houtskool

Bijlage 2: Fotoinventaris

Fotonummer	Soort	Werkput	Spoornummer
KU-09-DI-001	Overzicht	1	
KU-09-DI-002	Overzicht	1	
KU-09-DI-003	Overzicht	1	
KU-09-DI-004	Overzicht	1	
KU-09-DI-005	Overzicht	1	
KU-09-DI-006	Overzicht	1	
KU-09-DI-007	Overzicht	1	
KU-09-DI-008	Overzicht	1	
KU-09-DI-009	Overzicht	1	
KU-09-DI-010	Overzicht	1	
KU-09-DI-011	Overzicht	1	
KU-09-DI-012	Overzicht	1	
KU-09-DI-013	Overzicht	2	
KU-09-DI-014	Overzicht	2	
KU-09-DI-015	Overzicht	2	
KU-09-DI-016	Overzicht	2	
KU-09-DI-017	Overzicht	2	
KU-09-DI-018	Overzicht	2	
KU-09-DI-019	Overzicht	2	
KU-09-DI-020	Overzicht	2	
KU-09-DI-021	Overzicht	2	
KU-09-DI-022	Overzicht	2	
KU-09-DI-023	Overzicht	2	
KU-09-DI-024	Detail	2	5
KU-09-DI-025	Profiel	2	
KU-09-DI-026	Profiel	2	
KU-09-DI-027	Profiel	2	
KU-09-DI-028	Profiel	2	
KU-09-DI-029	Profiel	2	
KU-09-DI-030	Profiel	2	
KU-09-DI-031	Overzicht	2	
KU-09-DI-032	Overzicht	2	
KU-09-DI-033	Overzicht	2	
KU-09-DI-034	Overzicht	2	
KU-09-DI-035	Overzicht	2	
KU-09-DI-036	Detail	2	5
KU-09-DI-037	Detail	2	5
KU-09-DI-038	Overzicht	2	

KU-09-DI-039	Detail	2	2, 3, 4
KU-09-DI-040	Detail	1	1
KU-09-DI-041	Profiel	1	
KU-09-DI-042	Profiel	1	
KU-09-DI-043	Overzicht	1	
KU-09-DI-044	Overzicht	1	
KU-09-DI-045	Overzicht	2	
KU-09-DI-046	Overzicht	1	
KU-09-DI-047	Overzicht	2	
KU-09-DI-048	Overzicht	1	
KU-09-DI-049	Overzicht	1	
KU-09-DI-050	Detail	2	2
KU-09-DI-051	Detail	2	2
KU-09-DI-052	Detail	2	3
KU-09-DI-053	Detail	2	3
KU-09-DI-054	Detail	2	4
KU-09-DI-055	Detail	2	4
KU-09-DI-056	Detail	2	6
KU-09-DI-057	Detail	2	6
KU-09-DI-058	Detail	2	7
KU-09-DI-059	Detail	2	7
KU-09-DI-060	Detail	2	8
KU-09-DI-061	Detail	2	8
KU-09-DI-062	Overzicht	1	
KU-09-DI-063	Overzicht	1	
KU-09-DI-064	Detail	1	9
KU-09-DI-065	Overzicht	1	
KU-09-DI-066	Detail	1	10
KU-09-DI-067	Overzicht	1	
KU-09-DI-068	Detail	1	11
KU-09-DI-069	Overzicht	1	11 tot 23
KU-09-DI-070	Overzicht	3	
KU-09-DI-071	Overzicht	3	
KU-09-DI-072	Overzicht	3	
KU-09-DI-073	Overzicht	3	
KU-09-DI-074	Detail	3	24
KU-09-DI-075	Detail	3	24
KU-09-DI-076	Overzicht	3	

Bijlage 3: Opgravingsplan